

Karlo Kobaš

O POGLEDU U STRUKTURU HRVATSKE GRAMATIKE LJILJANE KOLENIĆ

Knjigom *Pogled u strukturu hrvatske gramatike*, s podnaslovom *Od Kašićeve do Tkalčevićeve gramatike*, Ljiljana Kolenić daje pregled glagolskih i imeničkih oblika u važnijim gramatikama hrvatskoga jezika, počevši od tvorca prve hrvatske gramatike pa sve do Tkalčevićeve *Slovnice hrvatske za srednja učilišta*. Knjiga je tematski podijeljena na pet poglavlja koja se granaju na manje cjeline.

U početnom poglavlju autorica govori o gramatikama koje su predmet proučavanja njezine knjige. Popis tih gramatika započinje, naravno, gramatikom Bartola Kašića, oca hrvatske gramatike. Ljiljana Kolenić naglašava da je Kašićeva gramatika uistinu vrijedna zato što njezinim pojavljivanjem 1604. godine započinje standardno razdoblje hrvatskoga književnoga jezika. Ostale gramatike koje su uvrštene na taj popis autorica je izabrala prema kriteriju nasljedovanja prve hrvatske gramatike. Dakle, svaka od tih gramatika svojim sadržajem preuzima nešto što se nalazi u Kašićevoj gramatici.

Poglavlje *Gramatičke definicije* poredbeno prikazuje klasifikaciju vrsta riječi te definicije pojedinih gramatičkih pojmova u izabranim gramatikama. Ljiljana Kolenić međusobno uspoređuje te gramatike, ali i povlači poveznice sa suvremenim gramatikama (najčešće za usporedbu uzima *Gramatiku hrvatskoga jezika* Stjepka Težaka i Stjepana Babića), ističući sličnosti i razlike. Autorica smatra da će, ukazujući na morfološke osobine riječi u gramatičkim predlošcima, omogućiti čitatelju knjige bolje razumijevanje hrvatskih pisanih tekstova u razdoblju od 16. do 19. stoljeća.

Slijede poglavlja *Sprezanje* i *Sklonidba* koja govore o glagolskim i imeničkim oblicima. U gramatikama uspoređuje načine klasifikacije glagola i imenica te njihove morfološke odrednice. U tim poglavljima autorica odlazi korak dalje; osim što analizira glagolske i imeničke oblike u gramatikama, isto to čini i u okviru poezije i proze Marka Marulića. Taj svoj postupak objašnjava time što tvrdi da je poznato da svakoj gramatici, pa čak i prvoj, prethode tekstovi, a Marulić je stvarao stotinjak godina prije Kašićeve gramatike, pa se i tu mogu tražiti poveznice. Ljiljana Kolenić ističe da je uspoređivala glagolske i imeničke oblike u djelima, kako ga Milan Moguš naziva,

„oca hrvatskoga književnoga jezika“ s oblicima koji se mogu pronaći u djelu (gramatici) „oca hrvatske gramatike“.

U završnom poglavlju pod naslovom *Tronarječnost kao povijesni i suvremeni pristup* autorica potvrđuje činjenicu da riječi iz svih triju hrvatskih narječja ulaze u hrvatski književni jezik od samoga početka hrvatske pismenosti, no upozorava da povezanost tih triju narječja s književnim jezikom nije vidljiva samo na leksičkoj razini. Naime, brojnim primjerima potvrđuje da su narječja i svojim morfološkim odrednicama utjecala na oblikovanje književnoga jezika kakav danas poznajemo.

Zaključno možemo samo potvrditi da je knjiga Ljiljane Kolenić *Pogled u strukturu hrvatske gramatike* uistinu koristan izvor podataka jer nam na jednom mjestu nudi analizu i usporedbu jezičnih stanja od Kašićeve gramatike pa sve do gramatike Adolfa Tkalčevića.